

[Total No. of Pages : 2]

03234**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020****CHARAK SAMHITA (PURWARDHA)**

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2010/2017 Old/New Students w.e.f. Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen **only**.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All questions are compulsory**.
 - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A"**(45 Marks)****1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) :****[5 × 3 = 15]**Short answer question (**any five** out of six) :

- a) त्रिसूत्र आयुर्वेद वर्णन करा. ✓
Describe Trisutra Ayurveda.
- b) श्वासहर महाकषाय लिहा.
Write Shwasahar Mahakashaya.
- c) चतुर्विध स्नेह वर्णन करा. ✓
Explain Chaturvidha Sneha.
- d) प्राणाभिसर वैद्य लक्षणे लिहा. ✓
Write qualities (Lakshana) of Pranabhisar Vaidya.
- e) विकृत शरीर वायुचे कर्म लिहा.
Describe Karma of Vikrit Sharir Vayu.
- f) मनाचे कर्म वर्णन करा.
Karma of mana.

03234**[6 × 5 = 30]****2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :**Short answer question (**any six** out of seven) :

- दशविध आतुरपरीक्षा वर्णन करा.
Describe Dashavidha Aatur Pariksha.
- “शिरोरोग प्रकार व लक्षणे” लिहा.
Write types and Symptoms of Shiroroga.
- इंद्रियस्थानोक्त ‘विकृती’ वर्णन करा.
Describe Vikriti according to Indriyasthana.
- क्षीरवर्ग स्पष्ट करा.
Describe Ksheervarga.
- लंघन प्रकार व लंघन द्रव्य स्पष्ट करा.
Explain types of Langhana and Langhana Dravya.
- त्रिविध दोष गती.
Trividh Dosh gati.
- स्नेहप्रविचारणा स्पष्ट करा.
Explain Sneha Pravicharana.

SECTION - "B"**(45 Marks)****3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चार पैकी कोणतेही तीन) :****[3 × 15 = 45]**Long answer question (**any three** out of four) :

- वातकलाकलीय अध्यायाचे सविस्तर वर्णन करा.
Describe Vatakala-Akaliya Adhyaya in detail.
- रक्तपित्त व्याधि हेतु, पुर्वरूप, प्रकार, लक्षणे साध्यासाध्यत्व वर्णन करा.
Explain hetu, Purvaroop, types, symptoms, Sadhyasadhyatva of Raktapitta.
- अष्ट आहारविधि विशेषआयतने व आहारविधिविधान सविस्तर वर्णन करा.
Describe Ashta Ahar Vidhivishesh Ayatana and Ahar vidhividhana in details.
- चरकोक्त संतर्पणीय अध्यायाचे वर्णन करून त्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
Explain Santarpaniya Adhyaya and its importance in Charak Samhita.

**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Course) - 2020**

DRAVYAGUN VIGYAN - I

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students w.e.f.

Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen **only**.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All questions are compulsory**.
 - 4) The number to the **right** indicates **full marks**.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A"(45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]
Short answer question (**any five** out of six) :
- a) अष्टविधवीर्य.
Explain the Ashthavidhaveerya.
 - b) सौम्य व आग्नेय रस त्यांच्या पांचभौतिक संगठनेसह लिहा.
Write the Saumya and Agneya Rasa with their Panchabhoutik Composition.
 - c) अनुपान व्याख्या आणि अनुपानाचे महत्त्व लिहा.
Write the definition and importance of Anupan.
 - d) राजनिघण्टुची वैशिष्ट्ये लिहा.
Write the specific features of Rajnighantu.
 - e) कटु अवस्थापाकाचे वर्णन करा.
Describe Katu awasthapaka.
 - f) सुश्रुतांनी त्रिविध विपाकाचे खंडन कसे केले?
How does Sushruta disagree with the idea of Trividha Vipaka?

2. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही सहा) :

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

- आहारद्रव्य व औषधद्रव्यातील फरक लिहा.
Write the difference in between Aharadravya and Aushadhadravya.
- द्विविधवीर्यवाद सांगून वीर्याची उपलब्धी स्पष्ट करा.
Explain the dwividhaveeryavad alongwith Virya Upalabdhi.
- रस व अनुरस फरक स्पष्ट करा.
Write the difference in between Rasa and Anurasa.
- प्रतिनिधी द्रव्य संकल्पना स्पष्ट करून अष्टवर्ग त्यांच्या प्रतिनिधी द्रव्यांसह लिहा.
Write Drug Substitution or Pratinidhi dravyakalpana. Write the Ashtavarga Dravya alongwith their substitutes.
- द्रव्यसंग्रहविधी ऋतु अनुसार लिहा.
Write the dravya sangraha vidhi as per rutus.
- विविध अनुषंगानी गुरु व लघु यांमधील भेद स्पष्ट करा.
Differentiate Guru and Laghu with various aspects.
- रसानुग्रह आणि रसाभिभव या संज्ञा स्पष्ट करा.
Explain the terms Rasanugraha and Rasabhibhava.

SECTION - "B"(45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही तीन) :

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four) :

- द्रव्याची व्याख्या, द्रव्याचे औषधत्व, द्रव्यप्राधान्याच्या विविध युक्तिंचे कथन करून चैतन्यभेदाने द्रव्य वर्गीकरण स्पष्ट करा.
Define Dravya. Describe Oushadhatva of Dravya, various clues of dravyapradhanya alongwith classification of dravya on the basis of Chaitanyopasthiti.
- व्याख्या व लक्षण सांगून अवस्थापाक व निष्ठापाक यांमधील भेद स्पष्ट करा. पाचनक्रियेच्या अनुषंगाने त्रिविध अवस्थापाकांचे सविस्तर वर्णन करून विपाकांचे दोषधातुमलांवरील कर्म स्पष्ट करा.
Differentiate Awasthapak and Nishthapak. Describe in detail Trividha Awasthapak on the basis of the process of digestion. Explain the Karma of Vipaka on dosha, dhatu and mala.
- उत्पत्ती, लक्षण, गुण, कर्म अतियोगलक्षणे, रसकर्मापवाद इत्यादि मुद्यांच्या आधारे लवणरसाचे वर्णन करा.
Write in detail the Lanava Rasa on the basis of Utpatti, Lakshan, Guna, Karma, Atiyoga lakshan, Rasakarmapavada etc.
- भैषज्य प्रयोग मार्गाचे वर्णन करा.
Describe in detail bhashjya prayog marga (Routes of Administration).

**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020
DRAVYAGUN VIGYAN - II**

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students w.e.f.
Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen **only**.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All** questions are **compulsory**.
 - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A"

(45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच) :

[5 × 3 = 15]

Short answer question (**any five** out of six) :

- a) चिरबिल्व या द्रव्याचे लॅटीन नाव व गण लिहा.
Write Latin name and Gana of Chirabilwa.
- b) “मायाफल” या द्रव्याचे प्रयोज्यांग, लॅटीन नाव व प्रमुख कर्म लिहा.
Write Prayojyaanga (Therapeutics part), latin name and important Karma of Mayaphala.
- c) मार्कंडीका या द्रव्याचे विरेचन कर्म स्पष्ट करा.
Explain Virechana karma of Markandika.
- d) गुंजा या द्रव्याचे शोधन लिहा.
Write Shodhana of Gunja.
- e) नागकेशर या द्रव्याचे कर्म स्पष्ट करा.
Explain Karma of Nagakeshar.
- f) शुंठी आणि आर्द्रक यांमधील गुणकर्मात्मक फरक स्पष्ट करा.
Differentiate Shunthi and Ardraka on the level of their properties and actions (Guna & Karma)

03231B

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

- अहिफेन या द्रव्याचे रासायनिक संघटन लिहून त्याचे कर्म स्पष्ट करा.
Write chemical composition and explain the Karma of Ahiphena.
- हरीतकी या द्रव्याचे - प्रयोगभेदाने कर्म लिहून ऋतुहरीतकी या संज्ञेस स्पष्ट करा.
Explain the effects of Haritaki according to its mode of administration. Describe the term Rutu Haritaki.
- हिंगु या द्रव्याचा संग्रहविधी सविस्तर लिहा.
Write the Sangrahaavidhi of 'Hingu' in detail.
- “उपमा” आणि इतराव्हय या निकषानुसार कोणत्याही तीन-तीन द्रव्यांचे पर्याय अर्थासहित लिहा.
Write Synonyms with meaning of any three-three Dravyas according to 'Upma' and Itarahvaya.
- हरिद्रा-प्रमेहघ्न-स्पष्ट करा.
Explain - Haridra-Pramehaghna.
- गुग्गुळु या द्रव्याचे प्रकार लिहून त्याचा सवीर्यता कालावधी लिहा.
Write the types of Guggulu & write its Saviryata Kalavadhi.
- भारंगी या द्रव्याचे लॅटीन नाव व फॅमिली लिहून त्याचे श्वासहर कर्म स्पष्ट करा.
Write latin name and family of Bharangi and explain its Shwasahara Karma.

SECTION - "B"**(45 Marks)**

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) :

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four) :

- “पुनर्नवा” हे द्रव्य, गण, कुल, लॅटीन नाव, स्वरूप, रसपंचक, रासायनिक संघटन, प्रमुख कर्म, बाह्य व आभ्यंतर उपयोग, प्रमुख कल्प, मात्रा, अनुपान व आमयिक प्रयोग या मुद्द्यांच्या आधारे सविस्तर लिहा.
Write in detail 'Punarnava' with the help of following points - gana, kula, Latin name, Morphology, Rasapanch, Chemical Constituents, Pramukha Karma, Bahya and abhyantar Karma, Pramukh Kalpa, Matra, Anupan and Aamayik Prayog.
- शुंठी हे द्रव्य सविस्तर लिहा.
Explain in detail Shunthi.

c) खालील द्रव्यांचे उल्लेखित कर्म रासायनिक संगठनेच्या आधारे स्पष्ट करा.

गर्जर - नक्तांधता पुनर्नवा - मूत्रल बाकुची - श्वित्रघ्न धतूर - शूलघ्न आमलकी - रसायन
कुन्दुरु - वेदनाशामक मदनफल - वमनकर्म मायाफल - स्तभन (अतिसारहर) वासा - कासघ्न
शिग्रु - प्रतिजैविक सर्पगन्धा - रक्तभारशमन दाडिम - कृमिघ्न अश्वगोल - विरेचक
एरण्डबीजसेवन - विषकर प्रभाव अश्वगन्धा - निद्राजनक

Explain certain actions of following dravya on the basis of their phytochemistry.

Garjar - In night blindness Punarnava - Mutral (As diuretic)

Bakuchi - Shwitragna (on vitiligo) Dhattoor - Shoolaghna (on colic)

Amalaki - Rasayan (As rejuvenating) Kunduru - Vedanashaman (As analgesic)

Madanphala - Vamak dravya (As an emetic)

Mayaphala - Stambhan or Atisarahar (As an antidiarrheal) Vasa - Kasaghna

Shigru - Antimicrobial Sarpagandha - In hypertension

Dadim - Krumighna (As anthelmintic) Aswagol - Virechak (As laxative)

Erandabeeja sevana - Poisonous effect Ashwagandha - Sedative

d) ज्वरघ्न कर्म आयुर्वेदीय व आधुनिक दृष्ट्या सोदाहरण स्पष्ट करा.

Explain Jwaraghna Karma (Antipyretic action) with examples according to Ayurveda & modern medicine.

[Total No. of Pages : 2]

03323A

**Second/Third B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020**

ROGA NIDAN EVUM VIKRITI VIGYAN - I

(Third BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students
w.e.f. Summer - 2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen **only**.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All** questions are **compulsory**.
 - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A"(45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) : [5 × 3 = 15]
Short answer question (**any five** out of six) :
- a) पित्तवृद्धि लक्षणे लिहा.
Write Pittavridhhi Lakshana.
 - b) साम मल लक्षणे लिहा.
Write Sam Mala Lakshana.
 - c) हेतूसंकर म्हणजे काय?
Write Hetusankar.
 - d) मध्यम मार्गाचे व्याधी लिहा?
Write Madhyam Marga - Vyadhi.
 - e) उदर्कावर टीप लिहा.
Write in short Udarka.
 - f) मांसवह स्त्रोतोदुष्टी लक्षणे लिहा.
Write Mansavaha Strotodushti Lakshana.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

a) जिह्वा परीक्षण लिहा.

Explain examination of tongue.

b) साध्यासाध्यत्व सविस्तर वर्णन करा.

Write Sadhyasadhyatwa in details.

c) रक्तवहस्त्रोतस दुष्टी हेतु व लक्षणे सूत्र लिहा.

Write Raktawahastroto dushti hetu and Lakshanas in sutras.

d) हृदविद्युत आलेख परीक्षा लिहा.

Write note on Electrocardiography (ECG)

e) 'Thrombosis' ची कारणे व लक्षणे लिहा.

Write causes and sign symptoms of thrombosis.

f) जीवनसत्त्व क (Vit. C) च्या कमतरतेची लक्षणे लिहा.

Write sign symptoms of Vit. C deficiency.

g) Ischemia व Infarction थोडक्यात लिहा.

Write in brief Ischemia and Infarction.

SECTION - "B"(45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) :

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four) :

a) आमाची व्याख्या, हेतु आणि सामान्य लक्षणे सविस्तर लिहा.

Write definition, causes & samanya lakshana of Ama in detail.

b) अन्नवह स्त्रोतस दुष्टी हेतु व लक्षणे सूत्रात लिहून रुग्णालयीन परीक्षा पद्धती वर्णन करा.

Describe dushti hetu and lakshan of annavaha strotasa with its clinical examination methods.

c) संप्राप्ती व्याख्या, प्रकार आणि महत्त्व सविस्तर वर्णन करा.

Write in detail definition, types and importance of Samprapti.

d) अष्टविध परीक्षा सांगून प्राचीन व अर्वाचीन पद्धतीने नाडी परीक्षण लिहा.

Write Ashtavidha Pariksha and also Nadi Parikshan' by Prachin and Arwachin method.

[Total No. of Pages : 2]

03323(B)

**Second/Third B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020
ROGA NIDAN EVAM VIKRITI VIGYAN - II**

(Third BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2010/2017 Old/New Students w.e.f.
Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen **only**.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All** questions are **compulsory**.
 - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A" (45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहा पैकी कोणतेही पाच) :

[5 × 3 = 15]

Short answer question (**any five** out of six) :

- a) अँक्झायटी न्युरोरिस – टिप लिहा.
Write a short note on Anxiety neurosis.
- b) दाह हेतु आणि लक्षणे लिहा.
Write Hetu and Lakshanas of 'Daha'.
- c) रक्तज कृमी – टिप लिहा.
Write a note on 'Raktaja Krimi'.
- d) इस्चिमिक हार्ट डिसीज – हेतु लिहा.
Write Etiology of Ischaemic Heart Disease.
- e) आमवात संप्राप्ती लिहा.
Write the Samprapti of 'Aamvata'.
- f) तमकश्वास वेगावस्थेतील लक्षणे लिहा.
Write Vegavastha Lakshanas of 'Tamakshwasa'.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सात पैकी कोणतेही सहा) :

[6 × 5 = 30]

Short answer question (any six out of seven) :

- अतिसार व्याधीची अवस्थाभेदानुसार लक्षणे लिहा.
Write Lakshanas of 'Atisara' Vyadhi according to Avasthabheda.
- मेदोरोग हेतु व संप्राप्ती लिहा.
Write Hetu and Samprapti of 'Medoroga'.
- पाण्डु व्याधीची संप्राप्ती व प्रकार सविस्तर लिहा.
Write in details Samprapti and types of 'Pandu' vyadhi.
- अर्दित – टिप लिहा.
Write a note on 'Ardita'.
- ग्रहणीव्याधीचे हेतु, संप्राप्ती व लक्षणे लिहा.
Write Hetu, Samprapti and lakshanas of 'Grahani' Vyadhi.
- मूत्राघात व्याधीचे प्रकार लिहा.
Write the types of 'Mutraghata'.
- संधीगत वात – टिप लिहा.
Write a note on 'Sandhigata Vata'.

SECTION - "B" (45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) :

[3 × 15 = 45]

Long answer question (any three out of four) :

- रक्तपित्त व्याधीचे निरुक्ती, हेतु, संप्राप्ती, प्रकार व साध्यासाध्यत्व सविस्तर वर्णन करा.
Write in details Nirukti, Hetu, Samprapti, types and Sadhyasadhyatwa of 'Raktapitta' Vyadhi.
- राजयक्ष्मा व्याधी निदानपंचकासहित वर्णन करून त्यातील प्रयोगशालेय परीक्षणे लिहा.
Write in details the Nidanpanchaka of 'Rajayakshma' Vyadhi and describe laboratory investigations in it.
- विषमज्वर व्याधीचे हेतु, संप्राप्ती, लक्षणे व प्रकार सविस्तर वर्णन करा.
Write in details Hetu, Samprapti, Lakshanas and types of 'Vishamajwara'.
- उन्माद व्याधीचे निदानपंचक सविस्तर वर्णन करा.
Write in details the Nidanpanchaka of 'Unmad' Vyadhi.

**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020**

RASASHASTRA EVUM BHAISHAJY KALPANA - I

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students w.e.f.

Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen **only**.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All questions are compulsory**.
 - 4) The number to the **right** indicates **full marks**.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A"

(45 Marks)

1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच) :

[5 × 3 = 15]

Short answer question (**any five** out of six) :

a) रसशाळा वर्णन करा.

Describe Rasashala.

b) आवाप, निर्वाप व भावना या परिभाषा वर्णन करा.

Explain following paribhashas - Avapa, Nirvapa and Bhavana.

c) कोष्ठीची व्याख्या लिहून अंगारकोष्ठीचे वर्णन करा.

Define Koshthi and describe Angarkoshthi.

d) वृंताक मुषा वर्णन करा.

Describe Vrantak mushaa.

e) हिंगुळाची पर्यायी नावे, प्रकार व शोधनविधि लिहा.

Write the synonyms, types and shodhana procedure of Hingula.

f) जयपाल या द्रव्याची शोधनविधि लिहून दोन कल्पांची नावे लिहा.

Write Shodhana Vidhi and two formulations of Jayapal.

03232A**[6 × 5 = 30]****2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :**Short answer question (**any six** out of seven) :

- a) आरोग्यवर्धिनी वटी या कल्पाचे घटकद्रव्ये, निर्माणविधि, मात्रा व उपयोग लिहा.
Write the ingredients, manufacturing process, dose and uses of Arogyavardhini vati.
- b) पर्पटी - व्याख्या, प्रकार लिहून रसपर्पटी या कल्पाचे घटकद्रव्ये, निर्माणविधि, मात्रा व उपयोग लिहा.
Define Parpati, write its types and describe the ingredients, manufacturing process, dose and uses of Rasaparpati.
- c) उपरसांची नावे लिहून गैरिक प्रकार व शोधनविधि लिहा.
Write the names of dravyas included in Uparasa and write types of, shodhana vidhi of Gairik.
- d) फार्माको व्हिजिलन्स वर्णन करा.
Describe Pharmaco vigilance.
- e) मूषा निरुक्ति, पर्यायी नावे लिहून गोस्तनी मूषा वर्णन करा.
Write Nirukti, synonyms of Musha and describe Gostani Musha.
- f) रसक पर्यायी नावे, रासायनिक सूत्र, प्रकार, शोधन विधि लिहा.
Write the synonyms, chemical composition, types and shodhana vidhi of Rasak.
- g) पुट - व्याख्या, प्रकार लिहून गजपुट वर्णन करा.
Define Puta, write its types and explain Gajaputa.

SECTION - "B"**(45 Marks)****3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) :****[3 × 15 = 45]**Long answer question (**any three** out of four) :

- a) पारद अष्टसंस्कार सविस्तर वर्णन करा.
Describe Parada Ashtasanskara in detail.
- b) साधारण रस नावे लिहून हिंगूल सविस्तर वर्णन करा.
Write the names of Sadharan Rasa and describe Hingul in detail.
- c) धातु व्याख्या लिहून ताम्र धातूचे सविस्तर वर्णन करा.
Define Dhatu and describe Tamra (copper) in detail.
- d) रत्न-व्याख्या, रत्नदोष लिहून मौक्तीक या रत्नाचे सविस्तर वर्णन करा.
Define Ratna, write Ratna Dosha and describe Mauktik (Pearl) in detail.

[Total No. of Pages : 2]

03232B**Second B.A.M.S. (2010)/(2012)/(2017) Examination, Summer
(Phase-III All Other Remaining UG/PG Courses) - 2020****RASASHASTRA EVUM BHAISHAJYA KALPANA - II**

(Second BAMS 2012 Syllabus is applicable to BAMS 2017/2010/Old/New Students w.e.f.
Summer-2018 Exam)

Total Duration : 3 Hours

Total Marks : 90

- Instructions :**
- 1) Use **blue/black** ball point pen only.
 - 2) **Do not** write anything on the **blank portion of the question paper**. If written anything, such type of act will be considered as an attempt to resort to unfair means.
 - 3) **All questions are compulsory.**
 - 4) The number to the **right** indicates **full** marks.
 - 5) Draw diagrams **wherever** necessary.
 - 6) Distribution of syllabus in Question Paper is only meant to cover entire syllabus within the stipulated frame. The Question paper pattern is a mere guideline. Questions can be asked from any paper's syllabus into any question paper. Students cannot claim that the Question is out of syllabus. As it is only for the placement sake, the distribution has been done.
 - 7) Use a common answer book for all sections.

SECTION - "A"**(45 Marks)****1. लघुत्तरी प्रश्न (सहापैकी कोणतेही पाच) :****[5 × 3 = 15]**Short answer question (**any five** out of six) :

- a) हिंगवष्टक चूर्णाची घटकद्रव्ये व उपयोग लिहा.
Write down the ingredients and uses of 'Hingvashtak churna'.
- b) लेपाचे प्रकार तथा वापराबाबतचे नियम लिहा.
Write types of lepa and rules for its application.
- c) “क्वाथादिनां पुनःपाकात घनत्वं सःरसक्रियाः॥” या सूत्राचे थोडक्यात स्पष्टीकरण करा.
Explain in short the sutra “क्वाथादिनां पुनःपाकात घनत्वं सःरसक्रियाः॥”
- d) प्रेक्षप, आवाप आणि कल्क या शब्दांचे अर्थ स्पष्ट करा.
Explain the words प्रेक्षप, आवाप and कल्क.
- e) शुष्कार्द्र द्रव्यांचा ग्रहण नियम लिहा.
Write the rules regarding “Shushkardra dravya” selection.
- f) जात्यादि घृताची घटकद्रव्ये व उपयोग लिहा.
Write ingredients and uses of ‘Jatyadi ghruta’.

2. लघुत्तरी प्रश्न (सातपैकी कोणतेही सहा) :

[6 × 5 = 30]

Short answer questions (any six out of seven) :

- क्षीरपाक निर्माण विधी सोदाहरण लिहा.
Write method of kshirapak preparation with example.
- आसव सिद्धी लक्षणे लिहा.
Write siddhi lakshanas of Aasav.
- स्नेहपाक निर्माणाची सामान्य पद्धत आणि स्नेहसिद्धी लक्षणे लिहा.
Write common procedure of sneha-paka and explain lakshanas of sneha siddhi.
- अर्क म्हणजे काय? अर्क निर्माणविधी सोदाहरण लिहा.
What is Arka? Write with example method of preparation of arka.
- गुडूची सत्व निर्माणविधी व उपयोग लिहा.
Write method of preparation and uses of guduchi satva.
- अविपत्तिकर चूर्णाची घटकद्रव्ये व निर्माणविधी लिहा.
Write ingredients and preparation of Avipattikar churna.
- कवल - गंडूष भेद लिहा.
Write the difference between Kaval and Gandusha.

SECTION - "B"

(45 Marks)

3. दीर्घोत्तरी प्रश्न (चारपैकी कोणतेही तीन) :

[3 × 15 = 45]

Long answer questions (any three out of four) :

- भैषज्य कल्पनेचे आधारभूत सिद्धान्त सविस्तर लिहा.
Write in detail Bhaishajya kalpana adharbhut siddhanta.
- खालील कल्पांची घटकद्रव्ये, मात्रा व उपयोग लिहा :
 - त्रिफला गुग्गुल
 - अर्कलवण
 - संजीवनी वटीDescribe ingredients, dose and uses of following kalpas :
 - Triphala guggul
 - Arka lavana
 - Sanjivani vati
- G.M.P. म्हणजे काय? त्याचे महत्व वर्णन करा.
What is G.M.P.? Explain the importance of G.M.P.
- अवलेह कल्पनेची परिभाषा लिहून च्यवनप्राशावलेह घटकद्रव्ये निर्माणविधी, मात्रा व उपयोग लिहा.
Write definition of Avaleha kalpana. Describe ingredients, preparation dosage and uses of Chavanprashavaleha.

